

Museumkijker.nl > Exposities > Gesamtkunstwerken in Marres Maastricht: dromen en nachtmerries over Europa

Gesamtkunstwerken in Marres Maastricht: dromen en nachtmerries over Europa

Geplaatst in [Exposities](#) en getagged met [Gastschrijver Antje von Graevenitz](#) op 23 maart 2017 door [Françoise Ledeboer](#).

The Painted Bird, expositie Marres, foto Charlott Markus

Door Antje von Graevenitz

*Maastricht heeft een bijzondere klank in Europa: in december 1991 werden in de stad de onderhandelingen gevoerd over het verdrag dat de Europese Gemeenschap tot Europese Unie transformeerde. De expositie 'The Painted Bird. Dreams and Nightmares of Europe' in Marres – Huis voor Hedendaagse Cultuur in Maastricht – gaat er niet letterlijk over. Zoals de Surrealisten in 1937 en 1948 in Parijs artistieke droomwerelden realiseerden in ruimtes die werden omgetoverd met installaties, verzamelingen objecten en poëtische teksten, biedt 'The Painted Bird' een rondgang. Maar nu met vooral muurschilderingen en alleen af en toe objecten. En voor elke bezoeker een audio-apparaat met hees of fluisterend gesproken teksten en muziek. Eén tekst noemt Europa overigens wel expliciet: '...U kijkt rond, hopen op een herkenningspunt. U gaat kijken waar u bent en daar ben ik. Ik vraag u vriendelijk mij te volgen. Maakt u zich geen zorgen, ik ken de weg. Dit is Europa.'

Europa is niet alleen een samenwerking van 28 staten met duizenden ambtenaren en het Europees Parlement, of een blauwe vlag met cirkel met sterren. Europa bestaat niet alleen uit regels en afspraken, de crisis, de financiële strijd, Brexit en wat nog meer voor politieke narigheid, Europa zijn ook droombeelden en het plezier dat die je geven. Droombeelden en teksten passen op de expositie vaak niet bij elkaar, ze zijn a-synchroon op elkaar afgestemd. Weer andere sluiten wel bij een ruimte aan, zoals in het zogenaamde bordeel met groot gouden gordijn en opgehangen jurken met gaten waar eigenlijk een buik in moet passen. Te beluisteren is een man die bij een prostituee zijn sok is kwijtgeraakt. Ze zoeken overal, vergeefs. En hij hoort haar 'sorry' zeggen op z'n Oostenrijks. De bezoekers lachen voluit.

The Painted Bird, expositie Marres, foto Charlott Markus

Dat deden ze eerst nog fijntjes ingehouden in de ruimte waar de muren met heen en weer schommelende penselen zo zijn afgedekt alsof er overal schimmel is. Tot je figuren herkent die eruit zijn gegroeid. Een mannelijke stem vertelt hier dat hij altijd spullen van de straat meeneemt. Maar een keer was het ding bijzonder groot: een aquarium. Hij sleepte het naar boven en zie daar: het paste precies in zijn oven. Niet alle ruimtes raken je met hun humor. Een andere laat je huiveren, zoals in de ruimte met uitzicht op boten op een rivier en een silhouet van een grote moderne stad aan de horizon. Een stem vertelt dat het water van de Maas vroeger 20 meter hoger stond en het land 10 meter lager...Soms nemen de teksten je meer mee dan de muurschilderingen.

Net als bij de Surrealisten is deze expositie een gemeenschappelijk project voor een Gesamtkunstwerk, waarvan je maar moet raden wie de schilder, tekstschrijver of samensteller van de objecten in elke ruimte is. En net zoals als André Breton zijn groep in Parijs bevlogen had gemaakt is ook hier een initiator: Gijs Frieling stimuleerde een losse groep kunstenaars om mee te doen. Kennelijk hoort het bij zijn overkoepelende concept dat hun namen op de expositie niet zichtbaar zijn. Wel worden ze in de flyer op een rijtje gezet: auteurs van de soundtrack zijn Frank Koolen en Kim David Bots; Marie Aly, Cian-Yu Bai, Bonno van Doorn, Gijs Frieling, Natasja Kensmil, Klaas Klosterboer, Mirthe Klück, Fiona Lutjenhuis, Charlott Markus, Kalle Mattson, Jan van de Pavert, Tanja Ritterbex, Sam Samiee, Charlotte Schleiffert, Derk Thijs, Sarah Verbeek, Helen Verhoeven, Evi Vingerling en Job Wouters hebben de ruimtes onder handen genomen. Op drie namen na zijn de 19 deelnemers (nog) niet erg bekend, maar het niveau van de muurschilderingen is tamelijk gelijkwaardig, de kwaliteit is het bekijken meestal waard.

The Painted Bird, expositie Marres, foto Charlott Markus

Het bezoek is een avontuurlijke tocht. Het is niet altijd lieflijk wat je krijgt voorgeschoteld: terwijl je op de trap nog deels wordt omgeven door een blauw-getint romantisch bos, waarin een ouderwets geklede schilder met palet naar inspiratie lijkt te zoeken, is er vlak naast een verbeelding van moord en doodslag. Daarbij verheft een figuur zijn mes tegen een andere, die zijn tong uitsteekt. Qua vorm lijken mes en tong sterk op elkaar.

In de ruimte met een rij reusachtige pop-figuren op de muur en een geschilderde bank met groen knielend spook voor een zittende Christus met doornenkroon (zo op een bank uitrustend werd volgens mij Gods zoon nog nooit eerder verbeeld!) ben ik zeker van de naam van de kunstenaar. De Christusfiguur heeft naast zich het opschrift: 'have faith'. Aan zijn andere kant een verveeld uitziend vrouwelijk naakt in grijze huidskleur. Meteen herken ik de artistieke handschrift van Charlotte Schleiffert, die vaak de meest uitdagende figuren verzint.

Er is van deze tentoonstelling een catalogus in de maak. Of die wél het nodige van elke muurschildering en zijn maker zal verraden? En of daarin wordt verwezen naar de traditie die het muurschilderen heeft met namen als Sol LeWitt in het Haags Gemeentemuseum of het Stedelijk Museum in Amsterdam, of Nicola de Maria in het van Abbemuseum in Eindhoven? En Nederlanders als Floor van Keulen en natuurlijk Gijs Frieling zelf, bijvoorbeeld op de locatie van Warmoestraat 139, waar hij directeur was? In Maastricht kan hij zijn taak als impresario/curator nu met veel succes voortzetten en met Gesamtkunstwerken vernieuwen. Hopelijk blijft het niet bij deze keer.

De expositie 'The Painted Bird. Dreams and Nightmares about Europe' in Marres. Contemporary Culture. Capucijnenstraat 98, Maastricht duurt tot en met 13 augustus. Voor meer informatie: <http://www.marres.org.nl>

